

Köstsüz harasat!

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Köstsüz harasat! KÖSTSÜZ HARASAT!

Sebitimiz ýangyn ýeri. Üçünji jahan urşy otluçöp çaksaň ot alyp tutaşjak derejede. Klimat diýseň bir ýandan... Gurakçylyk, sil, taýfun. Öwrülip liderleriň bolşuna seredenimizde-hä, ýagdaý hiçem düzeljege meňzemeýär. Tüýs «bagtyň ýatsa, düýäň üstünde it ýarar» diýleni-dä.

Meselem, Trampyň üstünde durup geçeliň. Kriminal superstar. Megaloman. Kezzaplyk boýunça garşysyna gozgalan 34 sany derňew işi, Kongres dökülşigini guramakda jenaýata şärikdeşlik etmekde aýyplanmagy, bile ýatyp-turan pornoýyldyzynyň agzyny

ýumdurmak üçin pul barsyny dykmagy, döwlet ähmiýetli resminamalary bermän saklamak... ABŞ-na prezidentlik etmek onuň üçin hakyky şow – “Survivor: Oval Ofis!”

* * *

Garşysynda Putin. Rus patyşasynyň häzirkizaman görnüşi. Oppozisiýanyň ýolbaşçysyny, işewürleri zäherletdiren, žurnalistleri gözenegiň aňyrsyna dykdyran, gözüne ýaran ýurdy basyp alýan adam. Bütindünýä parahatçylygynyň gürrüňini edýärsiňizmi? Öz imperiýasyny gurmagy-da ahmal.

* * *

Zelenskiý. Wäşi artistlikden prezidentlige beýgelen masgarabazyň biri. Ukraina akýan pullaryň offşor hasaplaryndadygyny indi bilmeýän ýok. Ol halk gahrymanymy ýa ünsli guralan mediýa oýnatgysymy?

* * *

Netanýahu Ysraýylda eýýäm 2009-njy ýyldan bäri premýer-ministr. Gitleriň jöhit bolup täzedan direlen görnüşi. Gözi ganly ganojak, genosidçi. Üstesine garşysyna parahorlukdan we döwlet emlägini iýmekden üç aýry derňew işi gozgalan. Katar puly bilen «Hamasy» maliýeleşdirmekte aýyplanýar. Munam az görýän ýaly ekspansiýalary bilen Ýakyn Gündogary ýangyn ýerine öwürdi.

* * *

Fransiýada «kiçijik adam – uly problema...» Näçe adam liseýiň mugallymyň başyny-gözünü aýlap biler? Ýa-da näçe mugallym okuwçysyna aşyk bolýar? Emmanuel Makronyň 15, Brijitiň hem 40 ýaşyndaka bir-biri bilen ýakyn gatnaşygy başlapdyr.

Öňünde seteran duran adamlar bilen elini atagzy ýaly uzadyp geçýän lideriň halkynyň problemalaryny çözmegine garaşmagyň özi aşa sadalyk bolar.

* * *

Geleliñ Germaniýa... 16 ýyl kanslerlik eden «demir leýdi» Merkeliñ kürsýsinde, gowuşgynsyz, nalajedeýin, karar kabul etmekde haýal, geleňsiz, kim näme diýse ylalaşyp ýören, özüne ynamy ýok, ulalyp oňalmadyk sosial-demokrat Şols otyr. Kemal Kylyçdaroglyny dagy onuň ýanynda ýüzüne sylybermeli.

* * *

Has alyslara gideliň...

Demirgazyk Koreýada Kim Çeniñ gorky imperiýasy. Kakasynyň doganyny adamhor itlerine iýdiripdir. Nokat.

Aşak ýanynda-da Günorta Koreýa. Lideriniň ady hökman däl. «Aziýanyň peleňi» geçen hepde döwlet agdarlyşygyny etmäge synanyşdy. Gözüni türmeden açarlar.

* * *

Bularyň goňsusy Hytaý. Lideri Si Szinpin. Uly byradaryň hut özi. 2013-nji ýyldan bäri otyr. 2023-nji ýylda üçünji möhletine girdi. Hem möhlet çäklendirmesini aradan aýyrdy. Ýagny ömürlük prezident. Liderlik garaýşy «ýeke-täk adam, nol oppozisiýa». Adam hukuklarymy? Bu adalgany diňe Google-de gözledýän bolaymasa.

* * *

Günorta Amerika gideliň. Ol ýeri-de diýseň şowhunly materik. Argentinantň başynda «Däli adam» («Madman») lakamly, ösgün saçly Hawýer Mileý. Trampyň iň fawori prezidenti. Şeýlebir populist sagçy welin, Wiktir Orbany (Wengriýanyň premýer-ministri) hem tozanyna gardy. Gön penjek geýýär, «punk rock» diňleýär, eli byçgyly surata düşýär. Eýersiz ata münýän Putin bilen gabatlaşsa kim bilýär näme bolar?

* * *

Braziliýanyň kideri Lula da Silwa hem halk ikinji gezek ynam bildirdi. Ýöne onuň bilen baglanyşykly dawa-jenjeller entek ýatdan çykanok. 2017-nji ýylda parahorlukdan we ogurlyk

pullary hasabyna geçirmekden aýyplanyp sud edildi. Göreläň, Amazonka tokaýlarynyň kesilmeginiň önüni alyp bilermi? Ýa-da ykdysady ösüşi saýlap alyp, lowlap duran peje odun dykarmy, görübiýris.

* * *

Bir ady tutulmadyk Wenesuelanyň prezidenti Maduro galdy öýdýä. Ol ýurduny doly ykdysady betbagtçylyga iterdi. Azyk we derman serişdeleriniň gytçylygy, giperinflýasiýa, köpçülikleýin göçhä-göçlükler... Şeýle-de oppozisiýa garşy basyşlar, tuthatutluklar, saýlaw galplyklary (bulara meňzeş bir zatlar meň bir ýerden-ä ýadyma düşýär) Madurony halkara jemgyýetçilikde diktator etdi. Ýeri, olaryň nebiti bar içmäge, biziň bir käse aýranymyzam-a ýok.

* * *

Elbetde iň soňunda biziň Türkiýämiz bar. Esadyň agdarylmagy bilen baglanyşykly «Dünýäde liderleriň arasynda iki adam galdy. Biri men, biri Putin. Beýlekileriň hemmesi tapbat boldy» diýýän «dünýä lideri» bar başymyzda.

Jorj Kluniniň «Köstsüz harasat» diýen kinofilmi bardy. Gaýyk tupanyň içinde kyrk metrlik ullakan tolkunda hem ýüzüp

barýardy. Ol gaýýkdaky adamlar hem biz-dä. Küregiň başynda şular ýaly liderler otyrka, gaýýkda halas ediş žiletini tapybilseň, zor boldugyň.

Güney ÖZTÜRK.

«SÖZCÜ» gazetini, 13.12.2024 ý. Publisistika